

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ДІВЧАТ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ФУТБОЛУ

Криворучко С.С., Мичка І.В., Скорий О.С.

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Поліський національний університет*

Анотація. В статті розкриваються питання формування ключових компетентностей у фізичному вихованні школярів із використанням засобів футболу. Особливістю методики формування ключових компетентностей у дівчат 11–14 років було використання діяльнісного підходу. Діяльнісний підхід передбачав створення умов для активної та свідомої участі учнів у процесі організації і проведення уроків із використанням засобів футболу. Встановлено, що використання запропонованої методики підвищило відсоткове співвідношення показників формування ключових компетентностей у дівчат.

Ключові слова: фізична культура, футбол, фізичні вправи, компетентності.

Актуальність теми дослідження. Система фізичного виховання школярів, на сучасному етапі розвитку українського суспільства, перебуває на стадії реформування. Підтвердженням цього є прийняття ряду нормативно-правових документів та реалізації програми нової української школи в середніх класах. Метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується шляхом формування ключових компетентностей. Урок фізичної культури може стати дієвим засобом різнобічного розвитку особистості учня, формування в дитини ключових компетентностей, а освітній процес з фізичного виховання повинен бути побудований таким чином, щоб дитина опинялася у ситуаціях, які сприяють їх формуванню. Одним із найбільш поширених видів спорту серед учнів є футбол, оскільки він характеризується високою емоційністю, розвиває рухові якості, виховує сміливість і дисциплінованість. Висока популярність занять футболом серед учнів та соціально-педагогічне значення зумовило вибір теми нашого дослідження [1, 2, 3, 4, 5, 6 та ін.].

Мета дослідження – розробка та впровадження в процес фізичного виховання методики формування ключових компетентностей в дівчат 11–14 років засобами футболу.

Результати досліджень. Впровадження методики формування ключових компетентностей в дівчат 11–14 років засобами футболу здійснювалось у ліцеї №10 м. Житомир у процесі формувального експерименту, який тривав протягом навчального року (2022–2023 р.). Особливістю розробленої методики формування ключових компетентностей учнів загальноосвітніх навчальних закладів було використання діяльнісного підходу. Діяльнісний підхід передбачає створення умов для активної та свідомої участі учнів у процесі організації і проведення уроків із використанням засобів футболу, а також під час виконання ними домашніх завдань.

Аналіз результатів впливу методики формування ключових компетентностей в дівчат 11–14 років засобами футболу показав наступне (табл. 1). Результати аналізу представлених у таблиці матеріалів свідчать про те, що на початку експерименту загальна кількість учениць, які знають термінологічні поняття, які використовуються під час проведення уроку з фізичної культури, становила 34,1 %, тоді як в кінці експерименту таких учениць було уже 100 %.

Отримані результати свідчать також про те, що після впровадження методики збільшилась кількість учениць, що мають достатні знання про те, які команди англійською мовою та англомовні слова використовуються під час проведення уроку з фізичної культури. Так, наприклад, якщо до впровадження розробленої методики загальна кількість учениць, які вказали на те, що під час проведення уроку фізичної культури знають команди англійською мовою та англомовні слова становила 23,3 %, то після впровадження методики таких учениць було уже 89,4 %.

Як показав проведений аналіз, впровадження запропонованої методики забезпечило також формування в учениць знань про те, як обраховувати показники з метою самооцінювання власного фізичного стану. Так, якщо до початку експерименту загальна кількість учениць, які знали як це обраховується складала 26,7 % то після впровадження методики таких учениць було уже близько 89,5 %.

Аналіз матеріалів проведеного дослідження свідчить також про те, що після впровадження запропонованої методики, в учениць покращились знання щодо інноваційних технологій, які можна застосовувати для покращення власного здоров'я. Встановлено, що кількість учениць, які знали про інноваційних технологій становила 22,5 %, а після експерименту 87,7 %. Результати матеріалів проведеного дослідження свідчать також про те, що наприкінці експерименту збільшилась також кількість учениць, які знають про цифрові пристрої для навчання техніки рухових дій та фізичних вправ. Так, якщо до впровадження методики таких учениць було 7,4 %, то після проведення педагогічного експерименту таких учениць було уже 89,7 %.

Результати аналізу представлених у табл. 1 матеріалів свідчать також про те, що на початку експерименту загальна кількість учениць, які вміють розробляти оздоровчі програми з урахуванням власних можливостей становила 36,4 %, то після впровадження розробленої методики 78,5 %. Отримані результати свідчать також про те, що після впровадження методики збільшилась кількість учениць, що мають достатні знання про те, як організувати спортивні змагання. Так, наприклад, якщо до впровадження розробленої методики загальна кількість учениць, які знали як це зробити становила 36,2 %, то після впровадження методики таких учениць уже було 87,3 %.

Таблиця 1

Вплив запропонованої методики на показники ключових компетентностей під час проведення педагогічного експерименту

| № з/п | Запитання | Узагальнені результати відповідей (%) | |
|-------|--|---------------------------------------|----------------|
| | | До експерт. | після експерт. |
| 1 | 2 | 3 | 4 |
| 1. | Чи знаєте Ви термінологічні поняття, які використовуються під час проведення уроку з фізичної культури? <i>Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами</i> | 34,1 % | 100 % |
| 2. | Чи знаєте Ви, команди англійською мовою та англомовні слова, які використовуються під час проведення уроку з фізичної культури? <i>Спілкування іноземними мовами</i> | 23,3 % | 89,4 % |
| 3. | Чи знаєте Ви, як обраховувати показники з метою самооцінювання власного фізичного стану? <i>Математична компетентність</i> | 26,7 % | 89,5 % |
| 4. | Чи знаєте Ви інноваційні технології, які можна застосовувати для покращення здоров'я? <i>Основні компетентності у природничих науках і технологіях.</i> | 22,5 % | 87,7 % |
| 5. | Чи знаєте Ви, які цифрові пристрої використовуються для навчання техніки рухових дій, фізичних вправ? <i>Інформаційно-цифрова компетентність</i> | 7,4 % | 89,7 % |
| 6. | Чи вмієте Ви розробляти оздоровчі програми з урахуванням власних можливостей? <i>Уміння вчитися впродовж життя</i> | 36,4 % | 78,5 % |
| 7. | Чи знаєте Ви, як організувати спортивні змагання? <i>Ініціативність і підприємливість</i> | 36,2 % | 87,3 % |
| 8. | Чи знаєте Ви правила безпечної поведінки під час виконання фізичних вправ? <i>Соціальна та громадянська компетентності</i> | 37,4 % | 100 % |
| 9. | Чи знаєте Ви, що таке культура рухів? <i>Обізнаність та самовираження у сфері культури</i> | 16,3 % | 85,7 % |
| 10 | Чи знаєте Ви, як організувати спортивні ігри під час проведення уроку з фізичної культури? <i>Екологічна грамотність і здорове життя</i> | 38,8 % | 83,5 % |

Аналіз матеріалів проведеного дослідження свідчить також про те, що після впровадження запропонованої методики, в учениць покращились знання щодо правила безпечної поведінки під час виконання фізичних вправ. Встановлено, що кількість учениць, які знали про основні заходи безпеки становила 37,4 %, а після експерименту 100 %.

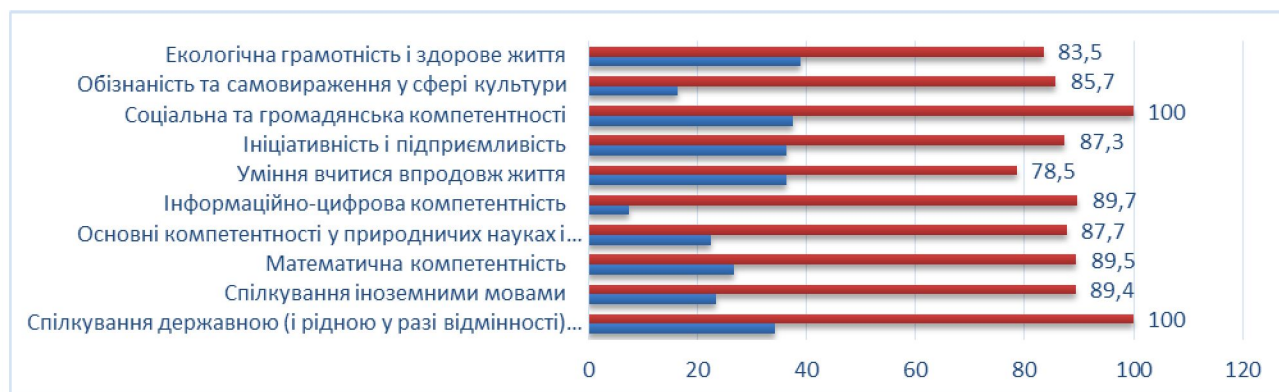


Рис. 1. Вплив запропонованої методики на показники ключових компетентностей під час проведення педагогічного експерименту, у %

Результати матеріалів проведеного дослідження свідчать також про те, що наприкінці експерименту збільшилась також кількість учениць, які знають, що таке культура рухів. Так, якщо до впровадження методики таких учениць було 16,3 %, то після проведення педагогічного експерименту таких учениць було уже 85,7 %. Результати аналізу представлених у таблиці 1 матеріалів свідчать про те, що на початку експерименту загальна кількість учениць, які знають як організувати спортивні ігри під час проведення уроку з фізичної культури, становила 38,8 %, тоді як в кінці експерименту таких учениць було уже 83,5 %. Проведений вище аналіз свідчить про те, що використання запропонованої методики вплинуло на відсоткового співвідношення показників ключових компетентностей.

Висновки. Аналіз результатів впливу методики формування ключових компетентностей в дівчат 11–14 років засобами футболу показав, що впровадження запропонованої методики забезпечило формування в учениць знань як обраховувати показники з метою самооцінювання власного фізичного стану. Так, якщо до початку експерименту загальна кількість учениць, які знали як це обраховується складала 26,7 % то після впровадження методики таких учениць було уже близько 89,5 %. Встановлено, що кількість учениць, які знали про інноваційних технології становила 22,5 %, а після експерименту 87,7 %. Результати матеріалів проведеного дослідження свідчать також про те, що наприкінці експерименту збільшилась також кількість учениць, які знають про цифрові пристрої для навчання техніки рухових дій та фізичних вправ.

Список літературних джерел

1. Грибан Г.П., Мухін В.І. Основи розвитку фізичних якостей у юних футболістів. Спортивна наука – 2021: зб. наук. праць VI Всеукр. наук.-практ. конф. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Фран-ка, 2021. – С. 21–24.

2. Дем'яненко, І.В. Вплив позаурочних занять з футболу на фізичну підготовленість дітей середніх класів : за спеціальністю 014.11 Середня освіта (фізична культура), освітньою програмою «Середня освіта (фізична культура)». Київ : НУФВСУ, 2022. 62 с.

3. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Авт.: О. С. Педан, Г. А. Коломoeць, А. А. Боляк та ін. 2002, Київ : Мін. освіта Укр. 291 с.

4. Москаленко Н.В., Сороколiт Н.С., Турчик І.Х. Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи «Нова українська школа». Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. пр. Київ, 2019. Вип. 5 (113). С. 223–228.

5. Островський В.В., Грибан Г.П. Фізична підготовка футболістів на початковому етапі тренування. Студентська спортивна наука – 2014: зб. наук. праць ІV студентської наук.-практ. конф. (24 травня 2014 р.). Житомир: Вид-во «Рута», 2014. С. 111–113.

6. Похлебiна Н.О. Жiночий футзал у системi занять фізичною культурою. Проблеми формування здорового способу життя у молодi : зб. матеріалів Х Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів з міжнар. участю, Одеса, 29 верес. 1 жовт. 2017 р. Одес. нац. акад. харч. технологій ; гол. ред. Б. В. Єгоров. Одеса, 2017. С. 39.